

Informationsklass: K1

Yttrande angående mål för trygg energiförsörjning

Sammanfattning

- Energimyndigheten tillstyrker förslaget att införa ett mål för trygg energiförsörjning och att Energimyndigheten ska ansvara för utformning av indikatorer för målet.
- Energimyndigheten anser att målet behöver konkretiseras och att det är en viktig del i arbetet med att ta fram indikatorer.
- Åtgärder som energieffektivisering, lagring och flexibilitet kan bidra till en trygg energiförsörjning och skulle därför kunna lyftas fram i sammanhanget energianvändarnas roll.

Energimyndighetens ställningstagande

Energimyndigheten välkomnar förslaget att införa ett mål för trygg energiförsörjning. Ett övergripande mål kan bidra till att skapa en gemensam inriktning för arbetet med energiberedskap och totalförsvar samt tydliggöra de långsiktiga ambitionerna för energisystemets robusthet och uthållighet. Det är särskilt positivt att målet utgår från ett helhetsperspektiv. En god försörjningstrygghet ger även andra samhällsnyttor utöver stärkt beredskap för kris och krig, exempelvis bättre förutsättningar för etableringar av industri och andra verksamheter som är beroende av energi.

Specifika synpunkter

Målets utformning och syfte

Det föreslagna målet är av övergripande och vägledande karaktär och ska enligt promemorian ses som en långsiktig vägledning för regeringens styrning på området. Samtidigt som det finns ett värde i att målet anger en långsiktig strategisk inriktning för området, medför den breda och kvalitativa utformningen en risk att målet inte ger den tydliga och kraftfulla styrning som är önskvärd. Det medför också utmaningar när det gäller uppföljning och bedömning av huruvida målet är uppfyllt. För att möjliggöra praktiskt arbete i linje med målet och en ändamålsenlig uppföljning ser Energimyndigheten att målet behöver konkretiseras så att det blir tydligare vilka funktioner som energisystemet ska förväntas tillhandahålla vid kris eller krig. Energimyndigheten ser att dessa konkretiseringar är en viktig del av arbetet med att ta fram indikatorer.

Energimyndighetens roll och arbete med indikatorer och uppföljning

Energimyndigheten anser att det är rimligt att myndigheten ansvarar för att med hjälp av indikatorer följa upp även detta energipolitiska mål inom ramen för det befintliga arbetet med att följa upp Sveriges energipolitiska mål med indikatorer. Myndighetens sektorsansvar inom energiområdet, uppdrag enligt beredskapsförordningen och ansvar enligt instruktionen gör det naturligt att Energimyndigheten också har en samordnande och drivande roll i utvecklingen mot målet och den övergripande uppföljningen.

Formuleringen ”*Statens energimyndighet bör därför få i uppdrag att ta fram relevanta indikatorer för **uppföljning för aktörer** inom energiförsörjningen och för energianvändare*” skapar inte tillräcklig tydlighet över syftet med indikatorerna. Energimyndigheten föreslår att sätta punkt efter uppföljning så att skrivningen syftar till att det är målet som ska följas upp.

Utöver det löpande arbetet med energiindikatorer pågår redan arbete med att utarbeta effektiva och användbara indikatorer på beredskapsområdet, vilket skapar goda förutsättningar för det fortsatta arbetet. Energimyndigheten bedömer också att arbetet behöver genomföras i nära samverkan med andra berörda myndigheter och centrala aktörer.

Samhällsekonomisk effektivitet är svårbedömt

Energimyndigheten vill framhålla att bedömningar av samhällsekonomisk effektivitet inom området trygg energiförsörjning är förenade med särskilda utmaningar. Målet avser att stärka energisystemets robusthet och uthållighet vid kris och ytterst krig, vilket innebär att många av de åtgärder som kan krävas syftar till att hantera händelser som förhoppningsvis aldrig inträffar. Därför är det svårt att bedöma nyttan av beredskapsåtgärder i förhållande till deras kostnader, eftersom nyttan i stor utsträckning består i att minska konsekvenserna av okända framtida risker och osäkerheter. Det fortsatta arbetet med indikatorer kan bidra till att tydliggöra målsättningen och ambitionsnivån, vilket i sin tur minskar risken för att nödvändiga beredskapsåtgärder inte genomförs enbart därför att deras samhällsekonomiska nytta är svår att kvantifiera.

Trygg energiförsörjning och andra mål

Energimyndigheten vill understryka vikten av att målet för trygg energiförsörjning ses i relation till övrig styrning och mål inom energisektorn. Ett robust och uthålligt energisystem stärks när mål och åtgärder samverkar. Myndigheten vill särskilt lyfta kopplingarna till leveranssäkerhetsmålet för elsystemet, energiplanering på lokal och regional nivå samt målet för effektiv energianvändning. Erfarenheter från kriget i Ukraina visar att lokal handlingsförmåga, kunskap och förberedelser kan vara avgörande för att upprätthålla samhällsviktig verksamhet när centrala försörjningssystem blir angripna.

I konsekvensanalysen sidan 6 står det att målet kan påverka möjligheten att nå andra samhälls- och miljömål och att ”*Frågor av vikt för totalförsvaret behöver*

tillmätas större betydelse än tidigare när avvägningar mellan olika samhällsintressen görs". Som exempel nämns plan- och tillståndsprocesser där utvecklade kunskaps- och planeringsunderlag och översyn av regelverk och arbetssätt ska kunna undanröja hinder. Energimyndigheten delar uppfattningen att det beroende på olika faktorer kan finnas skäl att prioritera mellan de olika energipolitiska pelarna. Eftersom det inte är en konsekvens av att målet införs föreslår Energimyndigheten dock att stryka den skrivningen.

Därutöver anser Energimyndigheten att de ansvar och åtaganden som följer av Sveriges medlemskap i NATO bör tydliggöras i relevanta delar av promemorian. Energimyndigheten anser att målet för trygg energiförsörjning och dess indikatorer måste harmonisera med NATO:s uppdaterade förmågekrav och dess utvärderingspunkter.

Språkbruk och förslag på justeringar

Slutligen vill Energimyndigheten betona vikten av att målformuleringar, begrepp och definitioner är förenliga med etablerad terminologi inom energi- och beredskapsområdet. En konsekvent användning av etablerade begrepp underlättar tillämpning, uppföljning och samordning med övrig styrning. Myndigheten ser därför behov av att vissa formuleringar ses över så att de bättre överensstämmer med terminologi som redan används inom beredskapssystemet och energisektorn. En mer konsekvent begreppsanvändning skulle bidra till ökad tydlighet. Nedan följer några exempel:

- Lagrådsremissen "Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig" använder ordet **robust** tillsammans med **uthållig**, för kontinuitet bör det övervägas att lägga till det begreppet även i denna målformulering så att lydelsen istället blir "*Det svenska energisystemet ska vara ~~motståndskraftigt~~ robust och uthålligt [...]*".
- I promemorian används både **grundläggande samhällsfunktioner** och **viktiga samhällsfunktioner**. Om någon skillnad inte är avsedd kan **viktiga samhällsfunktioner** användas genomgående för att öka tydligheten och undvika begreppsförvirring.
- På sidan 5 föreslår Energimyndigheten ett tillägg i form av "*Det är därför nödvändigt att det finns **fungerande och robust produktion, distribution och lagring av energi samt förberedelser för prioritering, ransonering eller annan reglering av energi***".
- På sidan 3-4 står det att "*En trygg energiförsörjning kräver en gemensam riktning och insatser från såväl verksamhetsutövare inom energiförsörjningen och energianvändare som **myndigheter, kommuner och regioner***". Eftersom det finns långt fler exempel på relevanta energianvändare än offentliga aktörer föreslår Energimyndigheten att stryka dessa exempel alternativt skriva "**olika kategorier av energianvändare**".
- I den sista meningen i målformuleringen föreslår myndigheten ett tillägg om "*... och totalförsvaret, **inklusive världsstöd***." för att tydliggöra Sveriges åtagande gentemot NATO.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Caroline Asserup. Vid den slutliga handläggningen har därutöver deltagit chefsjuristen Rikard Janson, avdelningschefen Gustav Ebenå och enhetschefen Mathias Normand. Föredragande har varit handläggaren Noak Westerberg.